

Bijlage 2.1: SWOT-tabel

Tabel SWOT-analyse: sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen				
	Sterkten	Zwakten	Kansen	
<p>As 1 Verbetering concurrentiekracht land- en bosbouw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afzetmarkten dichtbij. • Goede (algemene) infrastructuur (vervoer, ICT, energie en water). • Nabijheid van belangrijke internationale vervoersknooppunten. • Gunstige fysieke productieomstandigheden in grote delen van het land voor agrarische sector. • Relatief hoog (t.o.v. EU-gemiddelde) opleidingsniveau van landbouwers. • Sterke kennisinfrastructuur op gebied van landbouw, tuinbouw en voeding. • Relatief (t.o.v. EU-gemiddelde) hoge arbeidsproductiviteit in agrarische sector en voedingssector. • Hoge dynamiek in de sector en veranderingsbereidheid bij veel boeren. • Groot innovatief vermogen, met name in de glastuinbouw. • Sterke organisatie van de ketens in de meeste 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoge bevolkingsdruk en groot aantal functies in relatief klein gebied stelt hoge eisen aan productieomstandigheden in de land- en tuinbouw. • Agrarische productie gaat veelal gepaard met (afnemende, maar nog steeds) hoge milieudruk. • Stijgende kostprijs i.v.m. toenemende eisen op het gebied van voedselzekerheid, natuur en milieu en dierenwelzijn. • Verslechterende inkomenssituatie in de landbouw. • Omvang en verkaveling van landbouwbedrijven (incl. de bijbehorende uitrusting) vormt vaak belemmering om optimaal te kunnen produceren en te profiteren van schaalvoordelen. • Hoge grondprijzen bemoeilijken schaalvergroting en bedrijfsverplaatsing. • De agrarische sector vergrijst. • Verslechterende marktpositie binnen Europa op terrein van groente, varkensvlees en zuivel door toenemende concurrentie. • Gebrek aan arbeidskrachten in arbeidsintensieve delen van de agrarische sector. 	<ul style="list-style-type: none"> • Groeiende vraag naar voedsel wereldwijd heeft een positief effect op wereldmarktprijzen. • Een groeiende markt voor verse en nieuwe (kwaliteits)producten in Europa biedt mogelijkheden voor (markten voor) producten met een hogere toegevoegde waarde. • Meer vrijhandel en verbeterde markttoegang bieden mogelijkheden voor export, met name van kwalitatief hoogstaande agrarische producten. • Gelijktrekken van regels in verschillende landen biedt mogelijkheden voor kostprijsverlaging. • Optimaliseren verkaveling, toegankelijkheid kavels en structuur water-lopen vergroot efficiency van de bedrijfsvoering en leidt tot verlaging van de productiekosten. • Versterken inbedding van primaire bedrijven in keten van toeleverende en verwerkende industrie vergroot de concurrentiekracht van bedrijven door verhoging efficiency en mogelijkheden voor innovatie. • Omslag van het landelijk gebied als fysieke ruimte voor voedselproductie naar platteland als consumptieruimte, en slinkende afstand tussen stad en land bieden mogelijkheden nieuwe inkomstenbronnen aan te boren. • Verbreding van de bedrijfsvoering (door meer schakels van de keten te 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De voedselbehoefte op de belangrijkste afzetmarkt voor de Nederlandse agrosector daalt licht. • Grotere vrijhandel en vrijere markttoegang leidt tot meer concurrentie. • Strengere regelgeving (nationaal en internationaal) leidt tot hogere kosten. • Minder maatschappelijke acceptatie van (grootschalige) landbouwproductie en productiemethoden, leidt tot meer regelgeving en minder speelruimte voor agrarische bedrijven. • Schaalvergroting in de (voedsel)keten leidt tot een verzwakking van de positie van de primaire producenten. • Achterblijvende schaalgrootte (ook voor wat betreft kavelstructuur) en onvoldoende investeringen in de fysieke omstandigheden in de sector hollen de concurrentiepositie van de NL land- en tuinbouw uit. • Voortgaande schaalvergroting en kapitaalintensivering maken bedrijfsopvolging moeilijker. • Onvoldoende instroom van jongeren bedreigt de vitaliteit van de land- en tuinbouwsector. • Hoge prijzen van energie en andere grondstoffen leiden tot hogere kostprijs.

Tabel SWOT-analyse: sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

	Sterkten	Zwakten	Kansen	Bedreigingen
	<p>agrarische sectoren.</p>		<p>integreren op bedrijfsniveau of een nieuwe agrarische tak te starten) biedt mogelijkheden voor hogere of stabilere inkomens.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Technologische ontwikkelingen en de inzet daarvan maken nieuwe producten mogelijk; kunnen bijdragen aan verlagen milieudruk (verminderen emissies en milieu-verliezen van o.a. broeikasgassen, nutriënten, gewasbeschermings-middelen) en kostenverlaging (energiebesparing); en bieden mogelijkheden om extra opbrengsten te generen, o.a. door opwaarding van rest- en afvalstoffen (covergisting, compostering). 	
<p>As 2 Verbetering milieu en landschap door landbeheer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nederlandse platteland wordt gekenmerkt door een grote natuurlijke en landschappelijke variëteit. • Emissie van broeikasgassen, fosfaat en nitraat en uitstoot van ammoniak door de land- en tuinbouw vertoont dalende tendens. • Stabiël areaal natuur. • Groei oppervlakte bos. • Realisatie EHS en daarmee invulling aan Natura 2000-netwerk ligt op schema. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verstedelijking legt een grote druk op het Nederlandse landschap, aantasting van de belevingswaarde van het landschap en van de kernkwaliteiten in de Nationale Landschappen. • Door suboptimale productie-omstandigheden voor de landbouw, vanwege landschappelijke en natuurlijke variëteit, treedt vervlaking op. • Onvoldoende ruimtelijke samenhang en milieuecondities om internationaal gemaakte afspraken over biodiversiteit na te komen. • Milieuvervuiling uit het verleden ijlt na, speelt vooral voor mineralen. • Soortenrijkdom (met name dagvlinders en weidevogels) neemt af. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toenemende maatschappelijke waardering voor de natuurlijke en landschappelijke variëteit biedt mogelijkheden om de belevingswaarde te verhogen (behoud door ontwikkelingsstrategie) en voor ecologisch en cultuurhistorisch beheer. • Beter milieuo- en waterkwaliteit en tegengaan van versnippering kunnen de afname van de natuurlijke soortenrijkdom tegengaan. • Verdere vermindering van uitstoot van vervuulende stoffen kan besparingen opleveren en de maatschappelijke acceptatie van de land- en tuinbouw vergroten. • Een integrale aanpak biedt bij uitstek mogelijkheden om met bestaande en 	<ul style="list-style-type: none"> • Wegtrekken van agrariërs (en daarmee de beheerders) in gebieden met suboptimale productieomstandigheden die juist zorgen voor grote maatschappelijke waardering. • Realisatie van verbeteringen op diverse milieuthema's (bijv. vermindering van verdroging) blijft (sterk) achter bij gestelde doelen. • Verwachte temperatuurstijging leidt tot stijging van de zeespiegel en toename van de verzilting in NL. • Verwachte veranderingen in neerslagpatroon (meer neerslag met grotere intensiteit) zorgen voor hogere grondwaterstand en beperken de mogelijkheid tot weidegang en grondbewerking.

Tabel SWOT-analyse: sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

Sterkten	Zwakten	Kansen	Bedreigingen
<p>As 3 Verbetering leefbaarheid op het platteland en diversificatie van economische dragers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stedelijke gebieden zijn in Nederland nergens ver weg van het landelijk gebied. • Daling van aantal landbouwbedrijven heeft niet geleid tot grote werkloosheid op het platteland. • Weinig verschil tussen verstedelijkte regio's en minder verstedelijkte regio's voor wat betreft sociaal-economische situatie en sectorstructuur van de werkgelegenheid. • Leefsituatie op platteland beter dan in stedelijk gebied. • Lage inkomensongelijkheid op 	<ul style="list-style-type: none"> • Verdroging van natuurgebieden door ontwatering en versnelde afwatering van landbouwgronden en door grondwateronttrekking voor drinkwater, industriewater en beregening. • Hoge milieubelasting (t.o.v. andere EU-landen) vanuit land- en tuinbouw, vooral in glastuinbouw en intensieve veehouderij, tempo waarin milieudruk afneemt stagneert. 	<p>nieuw te ontwikkelen inzichten de verschillende functies van het platteland meer en beter met elkaar te combineren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oplossen van milieuproblemen in met name kwetsbare gebieden van Nederland (met gestapelde milieuproblematiek veresting, verzuring, verdroging) stagneert. • Combinatie van verschillende functies van het platteland kan ter plaatse tot problemen leiden; met name belangrijke waarden van bos, natuur en landschap als rust, openheid, biodiversiteit en identiteit en de noodzaak water meer ruimte te geven kunnen in de knel komen door toenemende ruimtebeslag van wonen, mobiliteit en bedrijvigheid.
	<ul style="list-style-type: none"> • Er is tekort aan recreatieruimte rond de grote steden. • Toegankelijkheid platteland voor recreatie is beperkt. • Leefsituatie jongeren en alleenstaande ouderen op platteland relatief ongunstig. • Regionaal zijn er knelpunten op platteland op gebied van landschap, sociaal-economische situatie en leefbaarheid, waaronder ook het niveau van voorzieningen (m.n. in dorpen). • Plattelandsbevolking is gemiddeld lager opgeleid dan stedelijke bevolking, vooral door trek van hoog opgeleide jongeren naar de stad. • Relatief meer banen van laag niveau en minder banen van hoog niveau op het platteland. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nabijheid van de stad biedt voor de landbouw goede aanknopingspunten voor verbreding van de bedrijfsvoering. • De specifieke kenmerken van het platteland (ruimte, rust, groen) bieden veel mogelijkheden om via openlucht recreatie te voldoen aan de behoefte van mensen aan ontspanning, etc; recreatie kan belangrijke sociaal-culturele en sociaal-economische impulsen geven aan de plattelandsamenleving. • Het op gebiedsniveau aanpakken van de plaatselijke knelpunten op gebied van landschap en leefbaarheid, waaronder ook het voorzieningenniveau en het verbeteren van het woon-, leef- en werkklimaat in dorpen, biedt de beste mogelijkheden voor vitalisering 	<ul style="list-style-type: none"> • Door stedelijke druk staat (agrarisch) landgebruik op platteland onder druk van concurrerende activiteiten (industrie, infrastructuur, wonen, recreatie); dit levert risico's voor het behoud van het natuurlijke, sociale en culturele erfgoed van de plattelandsgebieden. • Verstedelijking zet de cohesie van de plattelandsamenleving en het voorzieningenniveau onder druk.

Tabel SWOT-analyse: sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

	Sterkten	Zwakten	Kansen	Bedreigingen
	<p>platteland.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeer hoog (t.o.v. EU-gemiddelde) deel van de plattelandsbevolking met toegang tot DSL-internet. • Voor wat betreft arbeidsparticipatie en opleiding geen grote achterstanden voor vrouwen en jongeren op het platteland. 		<p>van het platteland.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ontwikkeling van nieuwe economische dragers door stimulering van MKB (micro-ondernemingen) en de verbetering van recreatiemogelijkheden bieden kansen om de werkgelegenheid op het platteland in stand te houden bij de dalende werkgelegenheid in de agrarische sector. 	